

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตน เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว
กับคุณลักษณะทางประชากรและการเจริญพันธุ์ของสตรี

คุณลักษณะทางประชากรที่จะได้นำมาศึกษาในครั้งนี้คือ อายุของสตรี ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มอายุระหว่าง ๑๕-๒๔ ปี ๒๕-๓๔ ปี และ ๓๕-๔๔ ปี สำหรับภาวะการเจริญพันธุ์นั้นได้แยกศึกษาผู้ที่มีบุตรซึ่งยังมีชีวิตอยู่ และผู้ที่ไม่มีบุตรโดย ผู้ที่มีบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นก็จำแนกออกเป็นอีก ๒ กลุ่มคือ ผู้ที่มีบุตร ๑-๓ คน และผู้ที่มีบุตรตั้งแต่ ๔ คนขึ้นไป เพื่อจะได้ดูว่าสตรี ในแต่ละกลุ่มนั้นมีความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตน เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวแตกต่างกันหรือไม่ สำหรับทักษะที่ต่อจำนวนบุตรที่คิดว่าควรจะมีนั้นได้จำแนกทักษะที่ออกเป็น ผู้ที่เห็นว่าควรมีบุตรน้อยกว่า ๒ คน ๒ ถึง ๓ คน และ ๔ คนหรือมากกว่า

การที่ได้นำคุณลักษณะทางประชากรมาทำการศึกษานี้ ก็เพราะเชื่อว่าสตรีซึ่งมีคุณลักษณะทางประชากรที่ต่างกันอาจจะมีทักษะที่ต่างกัน ดังเช่นอายุ สตรีซึ่งมีอายุน้อยย่อมจะมีความตื่นตัวมากกว่า เป็นคนสมัยใหม่กว่า และปรับตัวได้เร็วกว่าสตรีที่มีอายุมากแล้ว นอกจากนี้จำนวนบุตรที่มีอยู่ เช่นสตรีที่มีบุตรมากแล้ว ก็อาจมีความเห็นว่าถ้าจะมีบุตรมากขึ้นก็จะเป็นการระทางเศรษฐกิจมากขึ้น ฉะนั้นจึงอาจมีทักษะที่แตกต่างจากผู้ที่ยังไม่มีบุตรก็ได้ ด้วยเหตุนี้เองจึงได้นำคุณลักษณะทางประชากรและการเจริญพันธุ์มาทำการศึกษาหาความสัมพันธ์กับความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตน เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตน เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวกับอายุของสตรี

ตารางที่ ๒๗ ได้แสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดเป็นอัตราส่วนกลับกัน สตรีในกลุ่ม ๑๕-๒๔ ปี มีอัตราส่วนของผู้ที่ทราบวิธีคุมกำเนิดถึงร้อยละ ๖๒ สตรีที่อายุ ๒๕-๓๔ ปี มีผู้ที่ทราบร้อยละ ๖๔ และสตรีที่อายุ ๓๕-๔๔ ปี มีผู้ที่ทราบร้อยละ ๕๑ เท่านั้น แต่โดยทางสถิติความแตกต่างดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญ ($P < .๒๐$)

ตารางที่ ๒๗ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว และอายุ (อัตราส่วนร้อยละ)

อายุของสตรี	ความรู้				ทัศนคติ				การใช้วิธีคุมกำเนิด					
	ทราบวิธีใช้อย่างน้อยวิธี	เพียงแต่เคยได้ยินเท่านั้น	ไม่ทราบเลย	รวม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจไม่มีความคิดเห็น	รวม	เคยใช้มาก่อน			กำลังใช้ในปัจจุบัน		
									เคย	ไม่เคย	รวม	กำลังใช้	ไม่ใช้	รวม
๑๕-๒๔	๖๒.๓	๒๗.๘	๘.๘	๑๐๘.๘	๘๓.๘	๕.๘	๒๑.๓	๒๘.๘	๕๕.๒	๕๐.๘	๒๘.๘	๓๑.๒	๖๘.๘	๒๓.๘
๒๕-๓๔	๖๓.๘	๒๕.๑	๑๒.๑	๕๕.๑	๘๕.๕	๓.๕	๑๘.๑	๕๕.๑	๖๒.๑	๓๗.๘	๕๕.๑	๕๕.๑	๕๕.๑	๕๕.๑
๓๕-๔๔	๕๑.๕	๓๕.๓	๑๕.๓	๑๐๒.๕	๘๑.๕	๘.๖	๒๐.๐	๑๐๒.๕	๕๕.๓	๕๕.๑	๑๐๒.๕	๕๒.๕	๕๗.๑	๑๐๒.๕
รวม	๖๑.๑	๒๗.๑	๑๑.๘	๑๐๐.๐ (๒๑๒)	๘๕.๘	๕.๑	๑๘.๕	๑๐๐.๐ (๒๑๒)	๕๗.๑	๕๒.๕	๑๐๐.๐ (๒๑๒)	๕๑.๐	๕๕.๐	๑๐๐.๐ (๒๑๒)
การทดสอบ	$\chi^2 = ๖.๕๓$ $P < .๒๐$				$\chi^2 = ๖.๓๕$ $P < .๒๐$				$\chi^2 = ๒.๘๖๒$ $P < .๓๐$			$\chi^2 = ๓.๘๓๘$ $P < .๒๐$		

การที่สตรีที่มีอายุมากมีความรู้น้อยนั้น อาจเนื่องจากสตรีที่มีอายุมากคิดว่าจะไม่มีการมีบุตรอีกแล้ว จึงเห็นว่าการคุมกำเนิดไม่จำเป็น จึงมีโคแสวงหาความรู้อย่างละเอียด ส่วนสตรีที่มีอายุน้อย มีความรู้ดี ก็อาจเป็นเพราะสตรีอายุน้อยเป็นคนสมัยใหม่กว่า ได้รับการศึกษาดีกว่า ค้นคว้ามากกว่าสตรีอายุมาก จึงรู้เรื่องวางแผนครอบครัวดีกว่า

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวกับอายุนั้น พบว่า ไม่มีความแตกต่างที่สำคัญทางสถิติเช่นกัน อัตราส่วนของสตรีในทุก ๆ กลุ่มอายุมากกว่าร้อยละ ๗๑ เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัว ถึงแม้โดยทางสถิติความแตกต่างจะไม่สำคัญ ก็มีแนวโน้มไปในทางที่พึงสมมุติฐานไว้ คือสตรีที่อายุ ๒๕-๓๔ ปี จะเป็นกลุ่มที่มีผู้เห็นด้วยมากที่สุด คือเห็นด้วยร้อยละ ๗๘ ส่วนสตรีที่อายุ ๑๕-๒๔ ปี และ ๓๕-๔๔ ปี จะเห็นด้วยร้อยละ ๗๔ ร้อยละ ๗๑ ตามลำดับ การที่สตรีที่มีความเห็นด้วยจำนวนมากก็อาจเนื่องจากสตรีเหล่านั้นส่วนใหญ่ได้ตระหนักว่าการที่มีบุตรมากจะต้องสิ้นเปลืองเงินทองในการเลี้ยงดู และอีกประการหนึ่ง การมีบุตรทำให้แม่ไปทำงานนอกบ้านลำบาก เพราะลักษณะครอบครัวในหมู่บ้านนี้เป็นแบบ Nuclear Family และฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ จึงไม่สามารถที่จะจ้างเด็กรับใช้ได้ แม่จึงต้องเลี้ยงลูกเอง จึงเห็นว่าการคุมกำเนิดเป็นสิ่งที่ควรสนับสนุน

เกี่ยวกับการใช้วิธีคุมกำเนิดนั้น สตรีในกลุ่มที่มีอายุ ๒๕-๓๔ ปี จะเป็นกลุ่มที่ไข่มากที่สุด คือเคยใช้ร้อยละ ๖๒ ส่วนในกลุ่มอายุ ๑๕-๒๔ ปี และ ๓๕-๔๔ ปี นั้นเคยใช้ร้อยละ ๔๘ และร้อยละ ๕๔ ตามลำดับ ในขณะที่ออกทำการสัมภาษณ์นั้น พบว่าสตรีที่ใช้วิธีคุมกำเนิดมีอัตราส่วนการใช้ลดลงในทุก ๆ กลุ่มอายุ แต่สตรีที่มีอายุ ๒๕-๓๔ ปี ยังเป็นกลุ่มที่ไข่มากที่สุด คือมีอัตราส่วนการใช้ถึงร้อยละ ๔๖ ส่วนสตรีที่มีอายุ ๑๕-๒๔ ปี และ ๓๕-๔๔ ปี กำลังใช้ยورอยละ ๓๑ และร้อยละ ๔๓ ตามลำดับ ความแตกต่างที่พบนี้เมื่อพิสูจน์ทางสถิติแล้ว พบว่าไม่มีนัยสำคัญ ($P < .๒๐$) การที่สตรีที่มีอายุ ๒๕-๓๔ ปี และ ๓๕-๔๔ ปี ไข่มากกว่ากลุ่มสตรีที่มีอายุ ๑๕-๒๔ ปี ก็อาจเนื่องจากสตรีในกลุ่มนี้มีบุตรเป็นจำนวนมากมากกว่ากลุ่มอายุ ๑๕-๒๔ ปี หรืออาจเป็นเพราะมีบุตรตามความต้องการแล้วก็ได้ จึงได้ใช้วิธีคุมกำเนิด ส่วนในกลุ่มอายุ ๑๕-๒๔ ปี นั้น อาจจะเป็นกลุ่มที่แต่งงานใหม่ ๆ ยังไม่มีบุตรหรือมีบุตรยังไม่เพียงพอตามความ

ต้องการ จึงทำให้เขาใช้วิธีคุมกำเนิดคนน้อยลง หรืออาจเป็นเพราะกำลังมีบุตรใหม่ ๆ อยู่ใน
 ระยะเวลาหนึ่งบุตร ซึ่งเป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงฮอร์โมนในร่างกาย ทำให้ไม่มีการสุกของ
 ไข่ ซึ่งเท่ากับเป็นการคุมกำเนิดโดยธรรมชาติ จึงไม่ต้องใช้วิธีคุมกำเนิดก็เป็นได้

ตารางที่ ๒๔ ใดแสดงให้เห็นถึง อายุ จำนวนบุตร และการใช้วิธีคุมกำเนิด พบว่า
 ในกลุ่มสตรีซึ่งมีอายุ ๑๕-๒๔ ปีที่ยังไม่มีบุตรกำลังใช้ยूरอยละ ๑๔ ที่มีบุตร ๑-๓ คนกำลังใช้
 ยूरอยละ ๔๑ สตรีในกลุ่มที่มีอายุ ๒๕-๓๔ ปี ที่ไม่มีบุตรเลยกำลังใช้ยूरอยละ ๗ ที่มีบุตร ๑-
 ๓ คน กำลังใช้ยूरอยละ ๕๑ และผู้มีบุตร ๔ คนขึ้นไปนั้นกำลังใช้ยूरอยละ ๖๐ สำหรับสตรีที่
 มีอายุ ๓๕-๔๔ ปี ที่มีบุตร ๑-๓ คน และ ๔ คนขึ้นไปนั้นกำลังใช้ยूरอยละ ๓๑ และยूरอยละ
 ๖๕ ตามลำดับ สตรีที่ไม่มีบุตรเลย และที่มีอายุ ๓๕-๔๔ ปี สตรีในกลุ่มนี้จะไม่ใช้วิธีคุมกำเนิด

ตารางที่ ๒๕ อัตราร้อยของสตรี จำแนกตามอายุ จำนวนบุตร และการใช้วิธี
 คุมกำเนิด

อายุและการใช้วิธีคุมกำเนิด	จำนวนบุตรที่มีชีวิต			รวม
	ไม่มีบุตรเลย	๑-๓ คน	๔ คนขึ้นไป	
๑๕-๒๔ ปี				
กำลังใช้	๑๓.๖	๔๑.๐	๐.๐	๓๑.๒
ไม่ได้ใช้	๘๖.๔	๕๙.๐	๐.๐	๖๕.๔
รวม	๓๖.๑	๖๓.๙	๐.๐	๑๐๐.๐(๖๑)
๒๕-๓๔ ปี				
กำลังใช้	๗.๑	๕๑.๒	๖๐.๐	๔๓.๑
ไม่ได้ใช้	๙๒.๙	๔๘.๘	๔๐.๐	๕๖.๙
รวม	๑๒.๑	๗๐.๗	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐(๑๑๖)
๓๕-๔๔ ปี				
กำลังใช้	๐.๐	๓๐.๘	๕๗.๙	๔๒.๙
ไม่ได้ใช้	๑๐๐.๐	๖๙.๒	๔๒.๑	๕๗.๑
รวม	๘.๖	๓๙.๓	๕๗.๑	๑๐๐.๐(๓๕)

จึงพอสรุปได้ว่า ความแตกต่างในเรื่องความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับ การวางแผนครอบครัว กับอายุของสตรีนั้นถึงแม้จะไม่มีนัยสำคัญแตกต่างกันทางสถิติ แต่ก็มี แนวโน้มที่แสดงว่าสตรีในกลุ่มอายุ ๒๕-๓๔ ปี มีความรู้ มีทัศนคติที่เห็นด้วย และใช้วิธีคุมกำเนิดมากกว่าสตรีที่มีอายุมากกว่า หรือน้อยกว่า

การวิจัยครั้งนี้ได้ผลคล้ายคลึงกับที่ใดทำการศึกษามาแล้ว ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่มีแตกต่างกันบ้างก็คือ การแบ่งช่วงอายุ ซึ่งส่วนใหญ่ได้แบ่งช่วงละ ๕ ปี และอัตรา ของผู้ที่ใช้มากในแต่ละช่วงอายุนั้นมีแตกต่างกันไป ดังเช่นการศึกษาที่โพธาราม กลุ่มอายุที่ใช้ มากคือกลุ่มอายุ ๓๕-๓๙ ปี และในการศึกษาที่บางเขน กลุ่มอายุ ๓๐-๓๔ ปี จะเป็นกลุ่มที่ใช้ มากที่สุดซึ่งเหมือนกับสตรีในกรุงเทพมหานคร ในประเทศเกาหลี กลุ่มที่ใช้วิธีคุมกำเนิดมาก ที่สุดคือ กลุ่มอายุ ๓๕-๓๙ ปี จนบัดนี้แม้การวิจัยครั้งนี้จะแบ่งกลุ่มอายุไม่เหมือนกับ การวิจัยที่ แล้ว ๆ มา แต่ก็มีแนวโน้มไปในทางเดียวกันคือ สตรีที่อยู่ในช่วงกลางของวัยเจริญพันธุ์ จะมีความรู้ เห็นด้วย และใช้วิธีคุมกำเนิดมากกว่าสตรีที่มีอายุน้อยหรืออายุมากกว่า

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวกับ จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

ตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สตรีที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่เป็นจำนวนมาก จะมีความรู้ในวิธีคุมกำเนิด เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัว และใช้วิธีคุมกำเนิดมากกว่าสตรีที่มีบุตรเป็นจำนวน น้อย ตารางที่ ๒๕ แสดงให้เห็นว่าสตรีที่มีบุตร ๑-๓ คน เป็นกลุ่มที่มีความรู้ในวิธีคุมกำเนิด มากที่สุด คือมีผู้รู้ถึงร้อยละ ๖๗ ส่วนสตรีที่มีบุตร ๔ คนขึ้นไป จะมีความรู้อยู่ที่ร้อยละ ๖๔ สตรีที่ ไม่มีบุตรเลยนั้น มีความรู้อยู่ที่ร้อยละ ๓๙ เท่านั้น และในทางกลับกันสตรีที่ไม่มีบุตรเลยนั้นอัตรา ส่วนที่ไม่ทราบวิธีคุมกำเนิดมากที่สุด คือไม่ทราบถึงร้อยละ ๓๓ ในขณะที่มีบุตร ๑-๓ คน และ ๔ คนขึ้นไป ไม่ทราบเพียงร้อยละ ๗ และร้อยละ ๕ ตามลำดับ ความแตกต่างนี้เมื่อ ได้ทดสอบทางสถิติแล้วพบว่ามีความสำคัญ ($P < .000๕$) แต่มีได้เป็นไปตามที่สมมุติฐานตั้งไว้ ทั่วว่า ผู้ที่มีบุตรมากกว่าจะมีความรู้มากกว่าผู้ที่มีบุตรน้อย การที่ตัวเลขแสดงถึงสถิติที่มีบุตร

ตารางที่ ๒๕ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ ทักษะ และ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว
กับจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ (อัตราส่วนร้อยละ)

จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่	ความรู้				ทัศนคติ				การใช้วิธีคุมกำเนิด					
	ทราบวิธีใช้อย่างน้อย ๑ วิธี		เพียงแค่อ่านหนังสือเท่านั้น		ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		เคยใช้มาก่อน			กำลังใช้ในปัจจุบัน		
	ทราบวิธีใช้อย่างน้อย ๑ วิธี	เพียงแค่อ่านหนังสือเท่านั้น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจไม่มีความคิดเห็น	รวม	เคย	ไม่เคย	รวม	กำลังใช้	ไม่ได้ใช้	รวม
ไม่มีบุตรเลย	๓๘.๕	๒๘.๒	๓๓.๓	๑๖.๕	๖๑.๕	๙.๙	๓๐.๘	๑๘.๕	๑๙.๙	๘๒.๑	๑๘.๕	๑๐.๙	๘๙.๙	๑๘.๕
๑-๓ คน	๖๙.๒	๒๕.๘	๙.๘	๖๓.๒	๘๑.๓	๒.๓	๑๖.๘	๖๓.๒	๖๘.๑	๓๘.๑	๖๓.๒	๕๕.๘	๕๙.๙	๖๓.๒
๔ คนขึ้นไป	๖๘.๑	๓๐.๘	-	๑๘.๕	๙๑.๘	๑๐.๓	๑๙.๙	๑๘.๕	๖๙.๒	๓๐.๘	๑๘.๕	๕๖.๘	๕๓.๖	๑๘.๕
รวม	๖๑.๓	๒๖.๘	๑๑.๘	๑๐๐.๐ (๒๑๒)	๙๖.๐	๕.๙	๑๙.๓	๑๐๐.๐ (๒๑๖)	๕๕.๒	๔๔.๘	๑๐๐.๐ (๒๑๒)	๓๘.๙	๖๑.๑	๑๑๐.๐ (๒๑๒)
การทดสอบ นัยสำคัญ	$\chi^2 = ๒๖.๐๓$ $P < .๐๐๐๕$				$\chi^2 = ๑๒.๒๓$ $P < .๐๒๕$				$\chi^2 = ๔๙.๖๐$ $P < .๐๐๐๕$			$\chi^2 = ๔๖.๐๓$ $P < .๐๐๐๕$		

๑-๓ คน ส่วนใหญ่มีความรู้ (ร้อยละ ๖๗) นั้นแสดงว่าสตรีกลุ่มนี้ค่อนข้างมีความอยากรู้อยากเห็น ตรงข้ามกับสตรีที่ยังไม่มีบุตร ซึ่งอาจเห็นว่ายังไม่จำเป็นที่ควรรู้ก็ได้

ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรและทัศนคติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว พบว่าสตรีที่มีบุตร ๑-๓ คน มีความเห็นเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวร้อยละ ๘๑ สตรีที่มีบุตร ๔ คนขึ้นไปจะเห็นด้วยร้อยละ ๗๒ ส่วนสตรีที่ไม่มีบุตรเลย เห็นด้วยเพียงร้อยละ ๖๒ เท่านั้น และสตรีกลุ่มนี้ได้ออกว่าไม่แน่ใจหรือยังไม่มีความเห็นถึงร้อยละ ๓๑ ความแตกต่างนี้ เมื่อทดสอบทางสถิติแล้ว พบว่ามีนัยสำคัญแตกต่างกัน ($P < .๐๒๕$) การที่สตรีที่มีบุตร ๑-๓ คน มีอัตราส่วนที่เห็นด้วยสูงก็อาจเนื่องจากสตรีกลุ่มนี้มีความรู้ในวิธีการคุมกำเนิดมากกว่าก็ได้

เมื่อพิจารณาถึงการใช้วิธีคุมกำเนิดนั้น พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่กับการใช้วิธีคุมกำเนิด สตรีที่มีบุตรตั้งแต่ ๔ คนขึ้นไป เคยใช้วิธีคุมกำเนิดถึงร้อยละ ๗๒ สตรีที่มีบุตร ๑-๓ คน เคยใช้ร้อยละ ๖๔ และสตรีที่ไม่มีบุตรเลยนั้น เคยใช้เพียงร้อยละ ๑๘ ความแตกต่างนี้มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .๐๐๐๕$) สำหรับสตรีที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบัน สตรีที่มีบุตรตั้งแต่ ๔ คนขึ้นไป กำลังใช้อยู่มากกว่าสตรีที่มีบุตร ๑-๓ คน กล่าวคือสตรีที่มีบุตร ๔ คนขึ้นไปกำลังใช้ร้อยละ ๕๕ และสตรีที่มีบุตร ๑-๓ คน ใช้เพียงร้อยละ ๔๕ สตรีที่ยังไม่มีบุตรเลยนั้นใช้เพียงร้อยละ ๑๙ ความแตกต่างนี้เมื่อทดสอบทางสถิติแล้วพบว่ามีนัยสำคัญ ($P < .๐๐๐๕$) เช่นกัน และเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ที่ว่าสตรีที่มีบุตรมากจะใช้วิธีคุมกำเนิดมากกว่าสตรีที่มีบุตรน้อยกว่า

การที่สตรีที่มีบุตร ๑-๓ คน มีอัตราส่วนของความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวสูงกว่าสตรีที่มีบุตร ๔ คนขึ้นไป แต่การใช้วิธีคุมกำเนิดกลับน้อยกว่า อาจเป็นเพราะคิดว่ายังมีบุตรน้อยอยู่ หรืออยากมีบุตรอีก หรืออาจเป็นเพราะมีรายได้ต่ำ ทำให้ไม่อยากจะเสียเงินค่าบริการคุมกำเนิด หรือในระหว่างสัมภาษณ์สตรีกลุ่มนี้กำลังตั้งครรภ์อยู่ จึงทำให้อัตราส่วนของสตรีกลุ่มนี้ที่ใช้วิธีการคุมกำเนิดลดน้อยลงก็เป็นได้ ในทำนองเดียวกันสตรีที่มีบุตร ๔ คน

ขึ้นไปมีอัตราส่วนของการใช้วิธีคุมกำเนิดสูง ก็อาจเนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจภายในครอบครัวก็เป็นได้ ซึ่งสตรีในกลุ่มนี้อาจเห็นว่าตามบุตรมากขึ้นอีก ก็จะเป็นภาระทางเศรษฐกิจแก่ครอบครัวมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ ๓๐ แสดงให้เห็นถึงรายได้ของครอบครัว จำนวนบุตร และความรู้ ทักษะ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว ปรากฏว่าสตรีที่ครอบครัวมีรายได้ต่ำกว่า ๑,๒๐๐ บาท ที่มีบุตร ๔ คนขึ้นไปนั้น มีความรู้สูงถึงร้อยละ ๗๕ ส่วนสตรีที่ครอบครัวมีรายได้ ๑,๒๐๐ - ๑,๙๙๙ บาท ที่มีความรู้มากที่สุดก็ออกกลุ่มที่มีบุตร ๑-๓ คน สำหรับสตรีที่ครอบครัวมีรายได้ ๒,๐๐๐ บาท หรือมากกว่า ที่มีบุตร ๔ คนขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีคุมกำเนิดมากที่สุด คือ มีบุตรมากถึงร้อยละ ๗๓ สำหรับทัศนคติที่เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว นั้นพบว่า สตรีที่มีบุตรไม่ว่าจะมีรายได้สูงหรือต่ำก็ตาม ใดมีทัศนคติที่เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวมากกว่าสตรีที่ยังไม่มีบุตร ดังจะเห็นได้จากสตรีที่มีรายได้ต่ำกว่า ๑,๒๐๐ บาท ที่ไม่มีบุตรเลยเห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวร้อยละ ๔๖ ส่วนผู้มีบุตร ๑-๓ คน เห็นด้วยร้อยละ ๘๗ สำหรับสตรีที่ครอบครัวมีรายได้ ๑,๒๐๐ - ๑,๙๙๙ บาทนั้น ที่ไม่มีบุตรเลยเห็นด้วยร้อยละ ๗๐ ที่มีบุตร ๑-๓ คน เห็นด้วยร้อยละ ๘๑ และมีบุตร ๔ คนขึ้นไป เห็นด้วยร้อยละ ๗๗ ในทำนองเดียวกันกลุ่มสตรีที่ครอบครัวมีรายได้ตั้งแต่ ๒,๐๐๐ บาทขึ้นไป ผู้ที่ไม่มีบุตรเลยร้อยละ ๖๓ เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัว ส่วนผู้มีบุตร ๑-๓ คน และ ๔ คนขึ้นไปนั้น เห็นด้วยร้อยละ ๗๔ และร้อยละ ๘๗ ตามลำดับ จึงพอจะกล่าวได้ว่าสตรีที่มีบุตรจะมีอัตราส่วนของการเห็นด้วยมากกว่าผู้ที่ไม่มีบุตร และถ้านำรายได้ของครอบครัวมาพิจารณาด้วยแล้ว ก็จะพบว่ายิ่งครอบครัวมีรายได้สูงขึ้น อัตราของการเห็นด้วยก็จะสูงขึ้น ส่วนการใช้วิธีคุมกำเนิดในปัจจุบันนั้นพบว่า ไม่ว่าจะมียุติรายได้สูงหรือต่ำก็ตาม กลุ่มที่มีบุตรตั้งแต่ ๔ คนขึ้นไปนั้นจะมีอัตราส่วนของการใช้สูงที่สุด สำหรับครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า ๑,๒๐๐ บาท หรือมีรายได้ตั้งแต่ ๒,๐๐๐ บาทขึ้นไป ที่ยังไม่มีบุตรเลย จะพบว่าครอบครัวเหล่านี้ไม่ได้ใช้วิธีคุมกำเนิด

ตารางที่ ๓๐ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทัศนคติ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว กับรายได้ และจำนวนบุตร (อัตราส่วนร้อย)

รายได้และจำนวนบุตร	ความรู้				ทัศนคติ				การใช้ชีวิตคุมกำเนิด						
	ทราบวิธีใช้อย่างน้อย ๑ วิธี	เพียงแต่เคยได้ยินเท่านั้น	ไม่ทราบเลย	รวม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจไม่มีเห็น	รวม	เคยใช้มาก่อน			กำลังใช้ในปัจจุบัน			
									เคย	ไม่ เคย	รวม	กำลังใช้	ไม่ได้ใช้	รวม	
รายได้ต่ำกว่า ๑,๒๐๐ บาท															
ไม่มีบุตรเลย	๔๕.๕	๒๑.๒	๔๔.๕	๑๕.๓	๔๕.๕	๒๒.๒	๔๔.๕	๑๕.๓	๒๒.๒	๔๑.๕	๑๕.๓	-	๑๐๐.๐	๑๕.๓	
มีบุตร ๑-๓ คน	๖๕.๕	๒๒.๖	๙.๖	๙๓.๖	๘๖.๕	๑.๕	๑๑.๓	๙๓.๖	๖๕.๒	๓๕.๕	๙๓.๖	๕๕.๐	๕๕.๙	๙๓.๖	
มีบุตร ๔ คนหรือมากกว่า	๓๕.๐	๑๒.๕	๑๒.๕	๑๑.๑	๓๙.๕	๒๕.๐	๓๙.๕	๑๑.๑	๒๒.๕	๓๙.๕	๑๑.๑	๕๐.๐	๕๐.๐	๑๑.๑	
รวม				๑๐๐.๐ (๙๒)				๑๐๐.๐ (๙๒)				๑๐๐.๐ (๙๒)			๑๐๐.๐ (๙๒)
รายได้ ๑,๒๐๐-๑,๕๙๙ บาท															
ไม่มีบุตรเลย	๓๐.๐	๓๐.๐	๔๐.๐	๒๖.๓	๓๐.๐	-	๓๐.๐	๒๖.๓	๒๐.๐	๕๐.๐	๒๖.๓	๒๐.๐	๕๐.๐	๒๖.๓	
มีบุตร ๑-๓ คน	๖๕.๑	๒๙.๕	๙.๐	๕๖.๖	๕๑.๕	๕.๙	๑๓.๕	๕๖.๖	๖๐.๕	๓๕.๕	๕๖.๖	๕๑.๕	๕๕.๑	๕๖.๓	
มีบุตร ๔ คนหรือมากกว่า	๕๓.๕	๕๖.๒	-	๑๓.๑	๓๖.๕	๙.๙	๑๕.๕	๑๓.๑	๕๕.๖	๑๕.๕	๑๓.๑	๖๑.๕	๓๕.๕	๑๓.๑	
รวม				๑๐๐.๐ (๙๖)				๑๐๐.๐ (๙๖)				๑๐๐.๐ (๙๖)			๑๐๐.๐ (๙๖)
รายได้ ๒,๐๐๐ บาทหรือมากกว่า															
ไม่มีบุตรเลย	๕๐.๐	๓๙.๕	๑๒.๕	๑๕.๐	๖๒.๕	๑๒.๕	๒๕.๐	๑๕.๐	๑๒.๕	๕๙.๕	๑๕.๐	-	๑๐๐.๐	๑๕.๐	
มีบุตร ๑-๓ คน	๙๐.๖	๒๓.๕	๕.๕	๕๙.๙	๙๓.๕	-	๒๖.๕	๕๙.๙	๙๐.๖	๒๙.๕	๕๙.๙	๕๕.๑	๕๕.๙	๓๙.๙	
มีบุตร ๔ คนหรือมากกว่า	๙๓.๓	๒๖.๙	-	๒๖.๓	๕๖.๖	๖.๙	๖.๙	๒๖.๓	๖๖.๙	๓๓.๓	๒๖.๓	๕๓.๓	๕๖.๙	๒๖.๓	
รวม				๑๐๐.๐ (๕๙)				๑๐๐.๐ (๕๙)				๑๐๐.๐ (๕๙)			๑๐๐.๐ (๕๙)

จึงพอจะกล่าวได้ว่า จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ มีความสัมพันธ์ต่อความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวมากกว่ารายได้ของครอบครัว

การวิจัยครั้งนี้ได้ผลแตกต่างจากที่ Ross และ Smith^{๗๐} ได้ทำการศึกษาความ รุ่ทักษะ และ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวของสตรีในชนบทในประเทศเกาหลี ซึ่งการศึกษานั้นพบว่า สตรีที่มีบุตรตั้งแต่ ๔ คนขึ้นไปจะมีความรู้ เห็นด้วยกับการวางแผน ครอบครัวและใช้วิธีคุมกำเนิดมากกว่าสตรีที่มีบุตร ๑-๓ คน หรือไม่มีบุตร และการวิจัยครั้งนี้ ได้ผลเช่นเดียวกันกับที่ Knodel และ Pichit^{๗๑} ได้ทำการศึกษาศรีในกรุงเทพฯ มหานคร ก็คือสตรีที่มีบุตรจะมีความรู้และเห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวมากกว่าผู้ไม่มีบุตร แลความรู้และทักษะมีได้เพิ่มมากขึ้นตามจำนวนบุตรที่เพิ่มขึ้น คือผู้ที่มีบุตร ๒ คน มีความรู้และ เห็นด้วยมากกว่าผู้ที่มีบุตร ๔ คน เป็นต้น แต่การใช้วิธีคุมกำเนิดนั้นจะมากขึ้นตามจำนวนบุตร ที่เพิ่มขึ้น ยกเว้นในกลุ่มสตรีที่มีบุตรตั้งแต่ ๖ คนขึ้นไปซึ่งอัตราการใช้โกลดลงเล็กน้อย

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว กับ ทักษะต่อจำนวนบุตรที่ควรมี

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และจำนวนบุตรที่ควรมีตามตารางที่ ๓๑ พบว่าในกลุ่ม ที่ทราบวิธีใ้การคุมกำเนิดอย่างถูกต้องนั้น ส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๓๔) ให้ความเห็นว่าครอบ ครัวควรมีบุตร ๓ คน สำหรับสตรีที่เพียงแต่เคยได้ยินวิธีคุมกำเนิดร้อยละ ๓๔ ให้ความเห็น ว่าควรมีบุตร ๒ คน ส่วนสตรีที่ไม่ทราบวิธีคุมกำเนิดเลยนี้ให้ความเห็นว่าควรมีบุตร ๒ คน หรือ ๔ คน ในอัตราส่วนที่เท่า ๆ กันคือร้อยละ ๓๕ ความแตกต่างนี้เมื่อทดสอบทางสถิติ แล้วพบว่าไม่มีนัยสำคัญแตกต่างกัน ($P < .๕๐$)

^{๗๐} Joh A. Ross and David P. Smith loc. cit.

^{๗๑} John Knodel and Pichit Pitaktepsombati loc. cit.

ตารางที่ ๓๑. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติคนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว
กับทัศนคติต่อจำนวนบุตรที่ควรมี (อัตราส่วนร้อยละ)

จำนวนบุตรที่ควรมี	ความรู้				ทัศนคติ				การใช้วิธีคุมกำเนิด					
	ทราบวิธีใช้อย่างน้อย ๑ วิธี	เพียงแต่เคยได้ยินเท่านั้น	ไม่ทราบเลย	รวม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจไม่มีความคิดเห็น	รวม	เคยใช้มาก่อน			กำลังใช้ในปัจจุบัน		
									เคย	ไม่เคย	รวม	กำลังใช้	ไม่ได้ใช้	รวม
๐ - ๑ คน	๓.๘	๗.๓	๘.๗	๕.๔	๕.๑	-	๗.๗	๕.๔	๔.๔	๖.๗	๕.๔	๑.๒	๘.๒	๕.๘
๒ คน	๓๓.๘	๓๘.๕	๓๔.๘	๓๕.๑	๓๕.๘	๓๐.๐	๓๓.๓	๓๕.๑	๓๒.๒	๓๘.๘	๓๕.๑	๓๑.๓	๓๗.๗	๓๕.๑
๓ คน	๓๘.๖	๓๒.๗	๒๑.๗	๓๕.๑	๓๗.๘	-	๓๓.๓	๓๕.๑	๓๘.๑	๓๐.๐	๓๕.๑	๓๘.๖	๓๒.๘	๓๕.๑
๔ คนหรือมากกว่า	๒๓.๖	๒๑.๘	๓๔.๘	๒๔.๔	๒๑.๒	๓๐.๐	๒๕.๖	๒๔.๔	๒๔.๒	๒๔.๔	๒๔.๔	๒๘.๘	๒๑.๓	๒๔.๔
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
	(๑๒๗)	(๕๕)	(๒๓)	(๒๐๕)	(๑๕๖)	(๑๐)	(๓๘)	(๒๐๕)	(๑๑๒)	(๘๓)	(๒๐๕)	(๘๐)	(๑๒๕)	(๒๐๕)
การทดสอบ นัยสำคัญ	$\chi^2 = ๖.๖๗$ $P < .๕๐$				$\chi^2 = ๑๖.๕๓$ $P < .๐๒๕$				$\chi^2 = ๓.๐๐$ $P < .๕๐$			$\chi^2 = ๑๕.๐๕$ $P < .๐๐๕$		

สำหรับทัศนคติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวนั้น สตรีที่เห็นด้วยร้อยละ ๓๘ ให้ความเห็นว่าควรมีบุตร ๓ คน ส่วนสตรีที่ไม่เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวร้อยละ ๗ ให้ความเห็นว่าควรมีบุตร ๔ คนหรือมากกว่านั้น สำหรับสตรีที่ยังไม่แน่ใจหรือยังไม่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวร้อยละ ๓๓ ให้ความเห็นว่าควรมีบุตร ๒ คนหรือ ๓ คน ความแตกต่างนี้เมื่อใช้ทดสอบทางสถิติแล้วพบว่ามีนัยสำคัญแตกต่างกัน ($P < .๐๑๕$) จึงพอจะกล่าวได้ว่าสตรีที่ไม่เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวนั้น ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ว่าครอบครัวควรมีบุตรมาก

เกี่ยวกับการใช้วิธีคุมกำเนิดได้พบว่าสตรีร้อยละ ๓๘ ของผู้ที่เคยใช้ ให้ความเห็นว่าควรมีบุตร ๓ คน และในอัตราส่วนที่เท่ากันนี้ (ร้อยละ ๓๘) สตรีที่ไม่เคยใช้วิธีคุมกำเนิดเลยนั้นมีความเห็นว่าควรมีบุตร ๒ คน สำหรับสตรีที่กำลังใช้วิธีคุมกำเนิดอยู่ในปัจจุบันก็เช่นเดียวกัน สตรีที่กำลังใช้ยور้อยละ ๓๘ ให้ความเห็นว่าครอบครัวควรมีบุตร ๓ คน ส่วนสตรีที่ไม่ได้ใช้ร้อยละ ๓๘ ให้ความเห็นว่าครอบครัวควรมีบุตร ๒ คน สตรีที่กำลังใช้ผู้ที่ให้ความเห็นว่าควรมีบุตรน้อยกว่า ๒ คนนั้นมีเพียงร้อยละ ๑ ในขณะที่สตรีที่ไม่ได้ใช้ร้อยละ ๘ ให้ความเห็นว่าครอบครัวควรมีบุตรน้อยกว่า ๒ คน ความแตกต่างนี้พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .๐๐๕$)

จึงพอสรุปได้ว่า สตรีที่ทราบวิธีคุมกำเนิดและสตรีที่ใช้วิธีคุมกำเนิดมีแนวโน้มที่แสดงให้เห็นว่าครอบครัวควรมีบุตรตั้งแต่ ๓ คน สตรีที่ไม่ทราบวิธีคุมกำเนิดหรือไม่ได้ใช้วิธีคุมกำเนิด ให้ความเห็นว่า ครอบครัวควรมีบุตร ๒ คน สำหรับสตรีที่ไม่เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวได้ให้ความเห็นว่าครอบครัวควรมีบุตรเป็นจำนวนตั้งแต่ ๔ คนขึ้นไป ซึ่งมีอัตราส่วนที่สูงกว่าสตรีที่เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอิทธิพลจากจำนวนบุตรที่เขามีอยู่ประการหนึ่ง หรืออาจจะเป็นด้วยวัยที่ต่างกัน ทำให้มีทัศนคติต่อจำนวนบุตรที่ควรมีแตกต่างกันออกไปก็เป็นได้

ตารางที่ ๓๒ ได้แสดงให้เห็นทัศนคติต่อจำนวนบุตรที่ครอบครัวยุคใหม่ จำนวนตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ พบว่าสตรีที่ไม่มีบุตรเลยร้อยละ ๔๑ ให้ความเห็นว่าควรมีบุตรประมาณ ๒ คน ส่วนสตรีที่มีบุตร ๑-๓ คนนั้น ร้อยละ ๓๘ ให้ความเห็นว่าควรมีบุตร ๓ คน และสตรีที่มีบุตร ๔ คนขึ้นไปร้อยละ ๔๘ ให้ความเห็นว่าควรมีบุตร ๔ คน หรือมากกว่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่สตรีให้ความเห็นเกี่ยวกับจำนวนบุตรที่ควรมีนับขึ้นอยู่กับจำนวนบุตรที่ตนมีอยู่แล้ว

เมื่อพิจารณาคامอายุ และจำนวนบุตรที่ควรมีนับ พบว่าสตรีที่มีอายุมากขึ้นก็ได้ให้ความเห็นว่าครอบครัวยุคใหม่ควรมีบุตรมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ดังจะเห็นได้จากสตรีที่เห็นว่าควรมีบุตร ๒ คน ที่มีอายุ ๑๕-๒๔ ปีมีร้อยละ ๔๒ สตรีที่มีอายุ ๒๕-๓๔ ปี และมีความเห็นเช่นเดียวกันนี้มีร้อยละ ๓๔ ส่วนสตรีที่มีอายุ ๓๓-๔๔ ปี ที่มีความเห็นเช่นเดียวกัน มีร้อยละ ๑๓ เท่านั้น แต่ในทางตรงกันข้ามสตรีที่ให้ความเห็นว่าควรมีบุตร ๔ คนหรือมากกว่า จะมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นมาตามอายุที่เพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้จากสตรีที่มีอายุ ๑๕-๒๔ ปี เห็นด้วยร้อยละ ๑๐ ส่วนสตรีที่มีอายุ ๒๕-๓๔ ปี เห็นด้วยร้อยละ ๒๘ ส่วนสตรีที่มีอายุ ๓๕-๔๔ ปี นั้นเห็นด้วยถึงร้อยละ ๓๖ ดังนั้นอายุจึงมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อจำนวนบุตร ผู้มีอายุมากขึ้น ให้ความเห็นว่าครอบครัวยุคใหม่ควรมีบุตรมากขึ้น ดังตารางที่ ๓๓

จึงพอจะกล่าวได้ว่า ทัศนคติของสตรีต่อจำนวนบุตรที่ควรมีนับขึ้นอยู่กับอายุ และจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เป็นปัจจัยสำคัญ

ตารางที่ ๗ อัตราส่วนร้อยละของสตรีจำแนกตามทัศนคติต่อจำนวนบุตรที่ควรมี และจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่	ทัศนคติต่อจำนวนบุตรที่ควรมี				รวม
	ต่ำกว่า ๒ คน	๒ คน	๓ คน	๔ คนและมากกว่า	
ไม่มีบุตรเลย	๑๒.๘	๔๑.๐	๓๓.๓	๑๒.๘	๑๘.๐
๑ - ๓ คน	๓.๘	๓๖.๖	๓๘.๓	๑๘.๘	๖๓.๘
๔ คนและมากกว่า	๑๒.๘	๒๐.๕	๑๗.๘	๔๘.๓	๑๗.๑
รวม	๕.๘	๓๕.๑	๓๕.๑	๒๔.๘	๑๐๐.๐ (๒๐๕)

ตารางที่ ๘ อัตราส่วนร้อยละของสตรีจำแนกตามทัศนคติต่อจำนวนบุตรที่ควรมี และอายุ

อายุ	ทัศนคติต่อจำนวนบุตรที่ควรมี				รวม
	ต่ำกว่า ๒ คน	๒ คน	๓ คน	๔ คน และมากกว่า	
๑๕ - ๒๔	๑๐.๐	๔๑.๗	๓๘.๓	๑๐.๐	๒๘.๓
๒๕ - ๓๔	๐.๘	๓๘.๒	๓๖.๐	๒๕.๘	๕๕.๖
๓๕ - ๔๔	๑๒.๘	๒๕.๘	๒๕.๘	๓๕.๕	๑๕.๑
รวม	๕.๘	๓๕.๑	๓๕.๑	๒๔.๘	๑๐๐.๐ (๒๐๕)